

APATIJA KAO NAŠA ODGOVORNOST

PREMIJERE

Biljana Srbljanović, *Skakavci*

MEDUNARODNA
SCENA

Redatelj Janusz Kica

Zagrebačko kazalište mladih

Hrvatska praizvedba: 4. ožujka 2006.

ONI KOJI
DOLAZE...

AKTUALNOSTI

DRUGA
STRANA

VOX
HISTRIONIS

IZ POVIJESTI

TEORIJA

NOVE KNJIGE

DRAME

Izvedba komada *Skakavci* u Zagrebačkom kazalištu mladih bio je doista kazališni događaj jer su se na jednom mjestu ujedinili sjajan tekst Biljane Srbljanović i rafinirana režija Janusza Kice. Kako se radilo i o prvom izvođenju jednoga srpskog (mlađeg) dramatičara u Hrvatskoj nakon rata, ljubitelji ovakve vrste glamura ostali su kratkih rukava jer su *Skakavci* protekli, uz nešto gostiju iz okolnih država, kao zainteresirani susret prijatelja i kolega od struke – bez kreveljenja i lažnog cmakanja.

Ne treba posebno naglašavati neprestani javni otpor Srbljanovićeve prema srpskoj nacionalističkoj histeriji i političkoj desnici pa njezine drame, od *Beogradske trilogije* do *Supermarketa*, u krajnje estetskom smislu predstavljaju intimistički refleks na puno dublje stanje (srpskog) duha. Šire gledano, radi se o krajnje osjetljivom senzibilitetu nove poslijeratne generacije srpskih mladih dramatičara (Srbljanović, Šajtinac, Marković, Vujošević) koja pojačanom sviješću suvremenost gleda kao košmarni san, a život nakon potoka krvi tek kao slučajni hir. Tako su drame Srbljanovićeve svježije priče iz života, ali često pisane jezikom apsurdna koji upućuje na ono o čemu se u dramama izravno ne govori i što kao morbidni eho probija s onu stranu nepodnošljive psihološke i socijalne napetosti u kojoj ona konstantno živi.

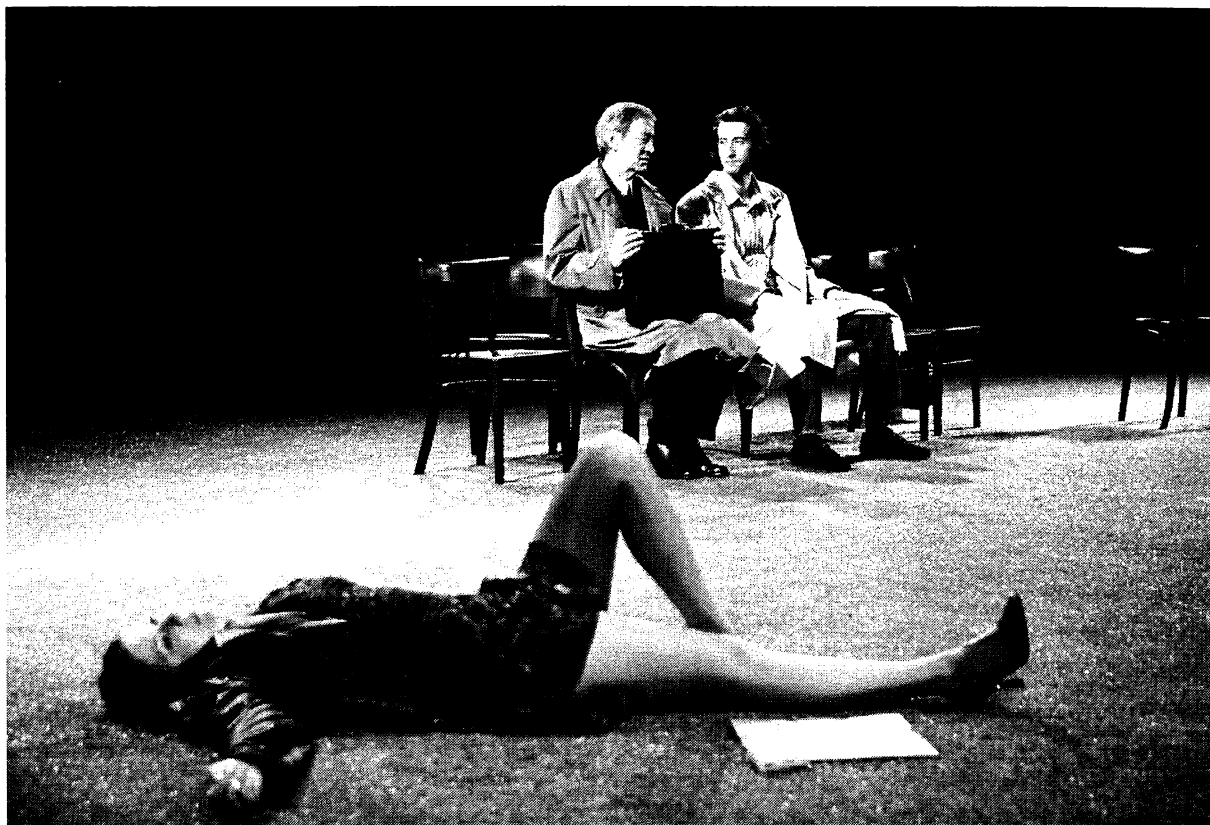
Ukratko, Biljana Srbljanović pripada generaciji koja je bila prisiljena jesti kiselo grožđe koje je posadila generacija starijih, ali je ta gorčina proizvela politički angažman njezina konstantnog sukoba s okolinom i estetikom nezaliječenih ožiljaka i veselog umiranja.

Komad *Skakavci* su priča o ljudskom jadu, o običnim svakodnevnim ljudima koji ne žive, nego traju, o karakternim mrljama starima četrdeset godina, no ono što *Skakavci* čini toliko bliskim i ovom vremenu i ovom prostoru jest atmosfera beznađa koja se "kao nekoliko puta preprženo ulje" uvuklo stanovnicima ovih krajeva duboko pod kožu. Dijalozi su rascjepkani i fragmentarni bez klasičnog jedinstva vremena i prostora, nema u njima ni posebne radnje ni posebne drame, sve se već dogodilo, ratove, korupciju i nezaposlenost junaci Srbljanovićeve nikada do kraja nisu zakrpali. Pomalo plačljivi i pomalo zli, kao urojeni skakavci, oni tupo gledaju u pustu ledinu koju su upravo opustošili. Morbidni po tonu i ledeni po atmosferi, negdje na pola puta između Čehova i Becketta, *Skakavci* su daleko izvan političkih konotacija zapravo drama stanja (naših) društava koji se kupaju u bolesnom znoju.

Redatelj Janusz Kica navukao je preko zagrebačkih *Skakavaca* glazuru mračne vizualne ekspresije i ugođaj

usporenog hiperrealizma i dobio predstavu turobnih slika kojima je od početka pogodio osnovnu atmosferu komada. ZKM-ova predstava više djeluju na područje oko ošita nego na razum gledalaca pa *Skakavci* funkcionira ju tako da biste se nakon predstave morali osjećati loše, ali vam nije sasvim jasno zašto.

neke glumce. Jedan od središnjih junaka Maks u izvedbi Pjera Meničanina ispao je gad na prvu loptu iako je bilo prilike da se produbi lik nekarakternog ženskara koji kao "TV čovjek" – a takvih su doista puni mediji – drma javnom scenom i truje sve oko sebe. Urša Raukar kao Žana dobro je oslikala histeriju unutar četiri zida

U prvom dijelu, dok se u nekoliko verzija izvodi tužnjikavi šlager Colea Portera "Night&Day", scena se jednolično rotira poput kakva rasklimana ringšpila: kad god se on zaustavi, vidimo lica naših susjeda ili sebe samih. Roditelje koje mrzimo jer nam nisu ostavili ništa, djecu koja nas ne poštuju jer mi njima ne ostavljamo ništa. Vidimo prijatelje koje smo izdali, ljubavnice koje ne ljubimo i žene koje ne volimo... U odličnoj scenografiji Slavice Radović velik je doprinos Janusza Kice što je na iznimno senzibilan način napravio krajnje kultiviranu predstavu u kojoj je glavni junak ljudska apatija, no zagrebački *Skakavci* imaju i svojih mana. U prvom redu u korist ove uistinu dojmjljive opće slike Kica je žrtvovao

Nataša Dorčić, Božidar Boban i Krešimir Mikić

naših obiteljskih stanova, ali je taj socio-psihološki karcinom pokrivala pomalo pretjerano mehanički, Zdenka Marunčić kao njezina majka bila je tek neutralno čangrizava, dok je Maro Martinović kao homoseksualac Fredi imao puno više prostora općoj morbidnosti dodati i svoj prikriveno incestuozni odnos sa sestrom u podmakloj trudnoći. Dobro posebno ističem. Nataša Dorčić donijela je superiornom lakoćom i uvjerljivošću prostodušnu Nadeždu o čijem se životu "nema što reći", Doris Šarić Kukuljica s istančanim nervom za granicu između crnohumornog i tragičnog bila je bravurozna kao kućna spon-

PREMIJERE

MEĐUNARODNA
SCENA

ONI KOJI
DOLAZE...

AKTUALNOSTI

DRUGA
STRANA

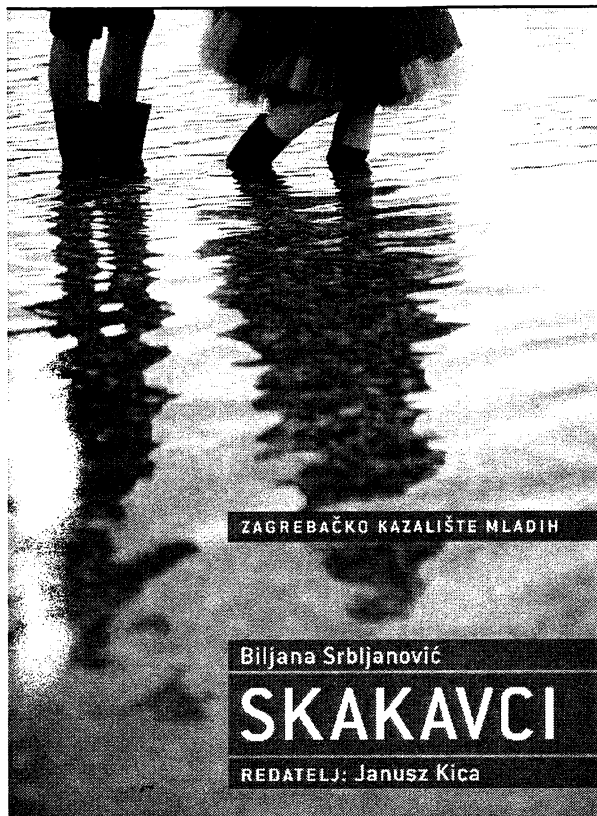
VOX
HISTRIONIS

IZ POVIJESTI

TEORIJA

NOVE KNJIGE

DRAME

ZAGREBAČKO KAZALIŠTE MLADIH

Biljana Srbljanović

SKAKAVCI

REDATELJ: Janusz Kica

Krešimir Mikić i Božidar Boban

zoruša Dada, a Rajko Bundalo kao dementni starac koji ne govori, mokri ispod sebe i gleda u jednu točku, pridodao je svojim staklenim pogledom opće deprimantnom tonu ove predstave. Usput rečeno, komad *Skakavci* može se čitati i kao roman jer se u izluđujuće duhovitim didaskalijama Biljana Srbljanović na otrovan način poigrala svojim junacima koje je ubojito točnim komentarima opisala kao sitne duše i moralne kepece. Dvoje glumaca na suprotnim polovima, sjajna Barbara Prpić kao dijete-ručna bomba i Božidar Boban, neobično sugestivno tužna lica kao gospodin Simić, "nitko i ništa, nikome ništa", zatvorili su putanju ove predstave u ledenim prostorima u kojima ništa više nije važno. U tom sumornom ambijentu u kojem su "svi stari, naročito oni najmlađi", na ironičnoj podlozi najzelenijeg travnjaka koji sam ikada vidio, ostat će zaleđeni svi akteri ove drame osim jednog, prostodušne Nadežde koja prebacivši torbicu preko ramena i ni ne osvrnuvši se odlazi... Postoji verzija ovog komada i u Beogradu u režiji Dejana Mijača, no nasuprot uobičajenom realizmu beogradske

Biljana Srbljanović
SKAKAVCI

REDATELJ: Janusz Kica
SCENOGRAFINJA: Slavica Radović
KOSTIMOGRAFINJA: Doris Kristić
GLAZBA: Arturo Annecchino
SCENSKI POKRET: Snježana Abramović
OBlikovATELJ RASVJETE: Aleksandar Čavlek

JEZIČNA OBRADA: Živana Morić

Nadežda: Nataša Dorčić

Milan: Krešimir Mikić

Dada: Doris Šarić-Kukuljica

Fredi: Maro Martinović

Alegra: Barbara Prpić

Žana: Urša Raukar

Maksim, Maks: Pjer Meničanin

Gospodin Ignjatović, akademik, Milanov otac: Pero Kvirgić

Gospodin Jović, nitko i ništa, Fredjevi i Dadin otac: Rajko Bundalo

Gospodin Simić, nitko i ništa, nikome ništa: Božidar Boban

Gospoda Petrović, Žanina mama: Zdenka Marunčić

INSPICIJENT: Stella Švacov

Korišteni ulomci iz "Petite Messe Solennelle" Gioachino Rossinija te "Night & Day" Colea Portera u izvedbama Roda Stewarta, Franka Sinatra, Elle Fitzgerald, Thomasa Hampsona, Uz i Anite O'Day

PREMIJERA: 4. ožujka 2006.

Barbara Prpić, Doris Šarić-Kukuljica, Pero Kvirgić

kazališne škole, Kica je u kombinaciji *apatične* igre glumaca i tužnjikave rotirajuće scenografije uspio proizvesti, mimo zapleta, događaja i drame, teško dostiznu atmosferu "borbe ni s čim", što je ovu predstavu u cjelini vinulo u sferu iznimnih ostvarenja. Dokaz za ovu tvrdnju stigao je vrlo brzo: na nedavno održanom *Sterijinu pozorju*, festivalu ozbiljne reputacije koji se već pedeset prvi put održava u Novom Sadu, zagrebački *Skakavci* dobili su nagradu za najbolju predstavu, u konkurenciji izvedbi takvih redatelja kao što su Bela Pinter, Tomi Janežič i Arpad Schilling.

Na kraju, i Biljana Srbljanović i Janusz Kica uspjeli su *Skakavcima* prebaciti preko rampe – s nešto crnog humora, dosta ironije i puno tuge – krajnje važnu poruku da za apatiju i sve prije toga nemaju nimalo razumijevanja, jer smo za to rasprostranjeno zlo najviše odgovorni mi sami.